

Bruxelles, 12.5.2023
COM(2023) 249 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

**cu privire la aplicarea Directivei 2014/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului
privind comparabilitatea comisioanelor aferente conturilor de plăți, schimbarea
conturilor de plăți și accesul la conturile de plăți cu servicii de bază**

CUPRINS

1. INTRODUCERE	3
2. TRANSPARENȚA ȘI COMPARABILITATEA COMISIOANELOR AFERENTE CONTURILOR DE PLĂȚI.....	4
3. ACCESUL LA CONTURILE DE PLĂȚI	5
3.1. Accesul nediscriminatoriu la conturile de plăți	5
3.2. Accesul la un CPSB	6
3.3. Lista serviciilor	11
4. SCHIMBAREA CONTURILOR DE PLĂȚI	12
5. EVALUAREA POSIBILELOR MĂSURI SUPLIMENTARE PRIVIND SCHIMBAREA CONTURILOR	14
5.1. Fezabilitatea extinderii serviciului de schimbare a conturilor prevăzut la articolul 10 la schimbarea conturilor la nivel transfrontalier	14
5.2. Fezabilitatea unui cadru pentru redirecționarea automată a plăților	14
5.3. Evaluarea costurilor și a beneficiilor punerii în aplicare a transferabilității la nivelul întregii Uniuni a numerelor de conturi de plăți.....	15
6. EFICACITATEA MĂSURILOR EXISTENTE ȘI NECESITATEA UNOR MĂSURI SUPLIMENTARE PENTRU A SPORI INCLUZIUNEA FINANCIARĂ ȘI A SPRIJINI PERSOANELE VULNERABILE ÎN CEEA CE PRIVEȘTE ÎNDATORAREA EXCESIVĂ	16
7. EXEMPLE DE BUNE PRACTICI ÎN RÂNDUL STATELOR MEMBRE PENTRU DIMINUAREA EXCLUDERII CONSUMATORILOR DE LA ACCESUL LA SERVICIILE DE PLATĂ	18
8. CONCLUZIE.....	18

ABREVIERI

CSB	Combaterea spălării banilor
CSB/CFT	Combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului
DCSB	Directiva privind combaterea spălării banilor [Directiva (UE) 2015/849] ¹
BIC	Cod de identificare bancară
ABE	Autoritatea Bancară Europeană
DIC	Document de informare cu privire la comisioane
IBAN	Număr de cont bancar internațional
DCP	Directiva privind conturile de plăți (Directiva 2014/92/UE) ²
CPSB	Cont de plăți cu servicii de bază
PSP	Prestator de servicii de plată

¹ Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei (JO L 141, 5.6.2015, p. 73).

² Directiva 2014/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 iulie 2014 privind comparabilitatea comisioanelor aferente conturilor de plăți, schimbarea conturilor de plăți și accesul la conturile de plăți cu servicii de bază (JO L 257, 28.8.2014, p. 214).

1. INTRODUCERE

Directiva privind conturile de plăți („DCP” sau „directiva”) a fost adoptată la 23 iulie 2014 ca parte a eforturilor UE de a spori transparența și comparabilitatea comisiunilor percepute consumatorilor pentru conturile lor de plăți, schimbarea conturilor de plăți și deschiderea și utilizarea CPSB în UE.

DCP a intrat în vigoare la 17 septembrie 2014. Standardele tehnice de punere în aplicare și standardele tehnice de reglementare³ pentru punerea în aplicare a cerințelor de transparență ale directivei au intrat în vigoare în octombrie 2018.

Statele membre au avut obligația de a transpune și publica actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma directivei până la 18 septembrie 2016. Cu toate acestea, numai 9 state membre⁴ declaraseră finalizarea transpunerii până la termenul limită (sau la scurt timp după această dată). Comisia Europeană a inițiat proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva celorlalte 18 state membre pentru necomunicarea transpunerii. Toate aceste cazuri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor de comunicare au fost închise după ce statele membre au notificat Comisiei că finalizaseră transpunerea (iar Comisia a evaluat și a confirmat această transpunere). Comisia nu a lansat încă nicio procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor pentru nerespectarea DCP.

Prezentul raport a fost adoptat ca răspuns la articolul 28 din directivă, care prevede obligația Comisiei de a prezenta un raport privind aplicarea directivei până la 18 septembrie 2019. Publicarea raportului a fost amânată din cauza necesității de a se asigura că directiva era în vigoare de o anumită perioadă de timp. În paralel, Comisia a adoptat raportul prevăzut la articolul 27 din directivă („raportul prevăzut la articolul 27”).

Comisia a lansat două studii în sprijinul acestui raport. Primul studiu (studiul Deloitte 1⁵) evaluează directiva și furnizează informații pentru evaluarea aplicării directivei. Acesta a vizat 16 state membre⁶. Cel de al doilea studiu (studiul Deloitte 2⁷) evaluează posibile noi instrumente de facilitare a schimbării conturilor la nivel transfrontalier și servește drept bază pentru capitolul 5, care evaluează posibile măsuri suplimentare de facilitare a schimbării

³ Regulamentul delegat (UE) 2018/32 al Comisiei din 28 septembrie 2017 de completare a Directivei 2014/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește standardele tehnice de reglementare referitoare la terminologia standardizată a Uniunii aplicabilă celor mai reprezentative servicii legate de un cont de plăți (JO L 6, 11.1.2018, p. 3); Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/34 al Comisiei din 28 septembrie 2017 de stabilire a standardelor tehnice de punere în aplicare privind formatul de prezentare standardizat al documentului de informare cu privire la comisioane și simbolul comun al acestuia, în conformitate cu Directiva 2014/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului (JO L 6, 11.1.2018, p. 37); Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/33 al Comisiei din 28 septembrie 2017 de stabilire a standardelor tehnice de punere în aplicare cu privire la formatul de prezentare standardizat al situației comisioanelor și simbolul comun al acesteia, în conformitate cu Directiva 2014/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului (JO L 6, 11.1.2018, p. 26).

⁴ Toate trimerile la statele membre din prezentul raport se referă la cele 27 de state membre ale UE.

⁵ Deloitte, *Study on the Payment Accounts Market* (Studiu privind piața conturilor de plăți), 2020, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0854f727-6117-11eb-8146-01aa75ed71a1/language-en>.

⁶ Belgia, Bulgaria, Cehia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Ungaria, Irlanda, Italia, Letonia, Luxemburg, Țările de Jos, Polonia, Spania și Suedia.

⁷ Deloitte, *Study on tools designed to facilitate switching and cross-border opening of payment account on the EU payment accounts market* (Studiu privind instrumentele concepute să faciliteze schimbarea conturilor și deschiderea la nivel transfrontalier a conturilor de plăți pe piața conturilor de plăți din UE), 2021, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/70d1fcb7-f338-11eb-aeb9-01aa75ed71a1>.

conturilor. Statele membre au furnizat, de asemenea, date/contribuții importante pentru acest raport. Cu toate acestea, Comisia s-a confruntat cu unele dificultăți în pregătirea prezentului raport – în special lipsa datelor disponibile și comparabile. Obiectivul DCP este de a promova piața unică a serviciilor financiare cu amănuntul și, în special, a conturilor de plăți. Directiva a urmărit realizarea acestui obiectiv (1) prin crearea transparenței și asigurarea comparabilității comisioanelor aferente conturilor de plăți; (2) prin asigurarea accesului consumatorilor la conturi de plăți (cu servicii de bază) și (3) prin facilitarea schimbării conturilor de plăți. Următoarele capitole evaluează aplicarea directivei, precum și elementele suplimentare prevăzute la articolul 28.

2. TRANSPARENȚA ȘI COMPARABILITATEA COMISIOANELOR AFERENTE CONTURILOR DE PLĂȚI

Articolul 7 din directivă prevede obligația statelor membre de a asigura accesul gratuit al consumatorilor la cel puțin un site internet de comparare. Articolul 7 alineatul (3) stabilește o listă de cerințe, și anume ca site-ul internet de comparare să fie independent din punct de vedere operațional; să menționeze identitatea proprietarului site-ului internet; să stabilească criterii clare și obiective pentru comparație; să utilizeze un limbaj clar și lipsit de ambiguitate; să fie actualizat; să acopere o parte semnificativă a pieței și să furnizeze o procedură eficace de raportare a informațiilor incorecte cu privire la comisioanele publicate.

După consultarea statelor membre cu grupul de experți relevant (GEGREFS), Comisia și-a format impresia generală că cerințele enumerate în prezent la articolul 7 alineatul (3) din directivă sunt suficiente și că nu este necesară o modificare de urgență a listei. Cu toate acestea, studiul Deloitte 1 a subliniat – pe baza unei revizuirii a site-urilor internet identificate care respectă cerințele directivei – că următoarele două cerințe enumerate la alineatul (3) nu sunt pe deplin funcționale: (1) cerința de a stabili criteriile obiective pentru comparație; și (2) cerința de a raporta informații incorecte cu privire la comisioanele publicate. În plus, informațiile privind ultima actualizare a unui site internet au ridicat probleme. Acestea fiind spuse, problemele semnalate de studiul Deloitte 1 se referă mai mult la aspectul operațional al site-ului decât la lista în sine. În acest context, Comisia va continua să monitorizeze atent situația, pentru a se asigura că site-urile internet conforme ale statelor membre respectă efectiv cerințele prevăzute la articolul 7 alineatul (3) din directivă.

Articolul 28 alineatul (3) din directivă prevede obligația ca raportul să evalueze dacă este necesară acreditarea site-urilor internet de comparare. Impresia generală în rândul statelor membre a fost că acest lucru nu ar aduce multă valoare adăugată, în principal deoarece actualele tabele de comparare conforme sunt publice și, prin urmare, în mod intrinsec fiabile. În plus, procesul de certificare ar fi costisitor și ar necesita mult timp. În majoritatea statelor membre nu au fost înregistrate probleme legate de site-ul internet de comparare, prin urmare nu este necesară modificarea sistemului actual.

În ceea ce privește măsurile privind „oferțele din cadrul unui pachet”, articolul 4 privind DIC, articolul 5 privind situația comisioanelor și articolul 8 se referă la conceptul de „pachete”. În studiul Deloitte 1, s-a observat, pe baza datelor colectate, că părțile interesate au interpretat termenul „pachet” în două moduri distincte și diferite: fie (i) ca o combinație între un cont de plăți și diferitele servicii asociate acestuia care permit utilizarea lui (de exemplu, un card sau un descoperit de cont); fie (ii) ca o combinație între un cont de plăți și alte tipuri de produse financiare (de exemplu, asigurări și ipoteci). În acest context, 16 state membre (BE, BG, DE, IE, ES, IT, LV, LU, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SI și SK) și-au exprimat sprijinul pentru ideea

introducerii unei definiții a termenului „pachet” în directivă pentru a aduce mai multă claritate (în special în cazurile de „legare” și „grupare”). Cu toate acestea, alte state membre au avertizat cu privire la o astfel de abordare, susținând că termenul este deja suficient de clar și că ar fi mai logic să se abordeze problema în articolul 4 din directivă. În acest context, în ceea ce privește articolul 4 privind DIC, secțiunea din DIC dedicată „pachetelor de servicii” ar putea fi prea lungă în unele cazuri. Acest lucru se datorează faptului că unele bănci menționează mai multe pachete în cadrul DIC, documentul ajungând astfel să conțină mai multe pagini și subminând astfel scopul de a avea un DIC concis și de sine stătător. Prin urmare, acestea consideră că orice posibile modificări ale conceptului de „pachete” ar trebui să vizeze articolul 4. În sens mai larg, în ceea ce privește articolul 4, o consecință nedorită a fost duplicarea documentelor privind nivelul comisioanelor pentru conturile de plăți în acele state membre în care existau deja documente care conțineau aceleași informații. De fapt, pe baza observațiilor statelor membre, cea mai importantă consecință nedorită a acestui fapt a fost duplicarea documentelor privind nivelurile comisioanelor aferente conturilor de plăți în statele membre în care existau deja documente cu aceleași informații. Comisia a luat act de aceste aspecte și va ține seama de sugestiile primite în cadrul unei eventuale revizuirii a directivei.

3. ACCESUL LA CONTURILE DE PLĂȚI

3.1. Accesul nediscriminatoriu la conturile de plăți

Articolul 15 din directivă prevede obligația statelor membre de a se asigura că, atunci când solicită sau accesează un cont de plăți pe teritoriul UE, consumatorii rezidenți în mod legal în UE nu fac obiectul discriminării de către instituțiile de credit din motive de naționalitate sau loc de reședință (sau din alte motive, după cum se prevede la articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene). De asemenea, potrivit articolului 15, condițiile aplicabile deținerii unui CPSB nu trebuie să fie în niciun caz discriminatorii.

Statele membre fie au transpus în mod specific dispoziția privind nediscriminarea, fie au concluzionat că acest punct era deja acoperit de legislația lor existentă. Cu toate acestea, doar câteva state membre au integrat principiul nediscriminării în dreptul lor intern, astfel încât să acopere nu numai accesul la conturile de plăți, ci și, în mod specific, condițiile aplicabile.

În pofida acestei norme, accesul la conturile de plăți poate fi în continuare diferit pentru consumatorii de altă naționalitate sau aflați la un alt loc de reședință. De exemplu, o cerință de a prezenta un anumit document național de identitate poate afecta în mod diferit consumatorii din alte state membre. După cum se arată în studiul Deloitte 1 și cum se indică în plângerile primite de Comisie, pot exista dificultăți și în ceea ce privește deschiderea la nivel transfrontalier a conturilor de plăți, nu în ultimul rând în ceea ce privește deschiderea online la nivel transfrontalier, care uneori nu este disponibilă pentru consumatorii din alte state membre⁸. Comisia a primit, de asemenea, plângeri cu privire la nivelurile diferite ale comisioanelor pentru nerezidenții dintr-un stat membru. Perceperea unor comisioane mai mari pentru CPSB de la nerezidenți ar fi discriminatorie în cazul în care comisioanele suplimentare nu se bazează pe costuri justificate în mod obiectiv.

⁸ Potrivit studiului Deloitte 1, unele bănci consideră că nu sunt în măsură să își îndeplinească cerințele privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului sau să facă față nivelului necesar de complexitate sau de costuri.

Aceste cerințe diferite pot nu numai să conducă la un tratament diferit în multe cazuri, ci și să afecteze accesul la conturile de plăți, inclusiv la CPSB. Astfel de cazuri sunt descrise mai detaliat în secțiunea 3.2.

3.2. Accesul la un CPSB

▪ Dreptul la un CPSB

Pentru a încuraja incluziunea financiară, articolul 16 din directivă stabilește dreptul de acces la un CPSB pentru toți consumatorii care sunt rezidenți în mod legal în Uniune. Printre aceștia se numără consumatorii fără adresă fixă, solicitanții de azil și consumatorii cărora li s-a refuzat eliberarea unui permis de ședere, dar a căror expulzare este imposibilă din motive de drept sau de fapt⁹. Articolul 16 alineatul (1) prevede obligația statelor membre de a se asigura că toate instituțiile de credit sau un număr suficient de instituții de credit oferă CPSB-uri consumatorilor, pentru a garanta accesul la acestea al tuturor consumatorilor de pe teritoriul lor.

Acest drept la un CPSB a fost transpus de statele membre în legislația lor națională. În majoritatea statelor membre, un CPSB este oferit ca un produs separat, distinct de un cont de plăți standard. Cu toate acestea, în unele state membre¹⁰ (unele instituții sau toate) instituțiile de credit nu oferă un CPSB ca produs separat, ci preferă să ofere un cont standard tuturor consumatorilor.

Majoritatea statelor membre solicită tuturor instituțiilor de credit care oferă conturi de plăți să ofere un CPSB, dar câteva state membre¹¹ solicită doar anumitor instituții de credit care îndeplinesc anumite criterii să ofere un CPSB. Cu toate acestea, astfel de instituții de credit obligate oferă, în general, un acces larg. În plus, alți prestatori de servicii de plată oferă, de asemenea, CPSB în unele state membre.

Prin urmare, organizațiile sectoriale și organizațiile consumatorilor sunt de acord, în general, că consumatorii din țara lor au acces suficient la CPSB¹².

Articolul 16 prevede o serie de derogări (posibile) de la acest drept la un CPSB. În practică, cea mai importantă derogare se referă la combaterea spălării banilor. Articolul 16 alineatul (4) din DCP prevede obligația statelor membre de a se asigura că instituțiile de credit refuză o cerere în cazul în care deschiderea unui astfel de cont ar avea drept rezultat o încălcare a dispozițiilor privind prevenirea spălării banilor și combaterea finanțării terorismului, prevăzute în Directiva 2005/60/CE¹³. Acest lucru poate intra în conflict cu dreptul la un

⁹ Acest drept la un CPSB a fost un instrument esențial pentru a asigura incluziunea financiară a refugiaților ucraineni. Odată ce refugiaților ucraineni li s-a acordat protecție temporară, aceștia au avut drept de acces la un CPSB.

¹⁰ Potrivit studiului Deloitte 1, în cinci state membre nu există nicio distincție între conturile de plăți standard și conturile de plăți cu servicii de bază (a se vedea figura 31 pentru mai multe detalii).

¹¹ Statele membre în care doar unele instituții de credit oferă CPSB: Grecia, Croația, Cipru, Luxemburg, Malta, Țările de Jos, Slovacia (pentru detalii suplimentare, a se vedea raportul prevăzut la articolul 27).

¹² 100 % dintre organizațiile sectoriale și 70 % dintre organizațiile de consumatori au fost de acord că toți consumatorii din țara lor au acces la CPSB (pentru mai multe detalii, a se vedea figura 5, anexa D la studiul Deloitte 1).

¹³ Directiva 2005/60 a fost abrogată și înlocuită de Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau

CPSB, iar interacțiunea poate să nu fie pe deplin clară. Considerentul 34 din DCP subliniază că normele privind combaterea spălării banilor nu ar trebui să fie utilizate drept pretext pentru respingerea consumatorilor mai puțin avantajoși din punct de vedere comercial. În prezent nu există alte orientări generale la nivelul UE privind interconexiunile dintre diferitele norme.

Au fost identificate dificultăți în ceea ce privește deschiderea unui CPSB, în special în următoarele domenii.

- 1) Lipsa unor documente de identitate specifice: în mai multe rapoarte¹⁴ au fost identificate dificultăți în ceea ce privește deschiderea unui CPSB din cauza lipsei unor documente de identitate specifice, care au făcut, de asemenea, obiectul unor plângeri adresate Comisiei de publicul larg. Verificarea identității clientului impusă de Directivele privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului se efectuează, în general, pe baza documentelor de identitate. Cerința de a deține un document de identificare standard emis de statul membru poate crea dificultăți deosebite nu numai pentru solicitanții de azil și refugiați, ci și (în funcție de cerința specifică) pentru resortisanții altor state membre. Această problemă a fost deja parțial abordată în avizul ABE referitor la aplicarea măsurilor de precauție privind clientela în cazul clienților care sunt solicitanți de azil din țări sau teritorii din afara UE cu risc mai ridicat și în declarația privind „incluziunea financiară în contextul războiului din Ucraina”, publicată de ABE în aprilie 2022¹⁵. În plus, persoanele fără adăpost se confruntă uneori cu dificultăți în ceea ce privește deschiderea unui cont de plăți (de exemplu, atunci când li se solicită să furnizeze o adresă).
- 2) Accesul transfrontalier la conturile de plăți: dificultățile în ceea ce privește deschiderea unui CPSB într-un alt stat membru (inclusiv online) au fost, de asemenea, raportate în studiul Deloitte 1 și au făcut obiectul unor plângeri din partea publicului larg adresate Comisiei. Acestea pot avea cauze diferite. De exemplu, astfel de dificultăți pot fi cauzate de lipsa unor documente specifice sau de necesitatea de a demonstra un interes real, dar acestea pot avea, de asemenea, legătură cu motive legate de combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, având în vedere că deschiderea unui cont de plăți într-un alt stat membru poate fi considerată o circumstanță neobișnuită care implică un risc potențial mai mare în evaluarea riscurilor în materie de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului¹⁶.

finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei (JO L 141, 5.6.2015, p. 73) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32015L0849>.

¹⁴ Studiul Deloitte 1, Avizul ABE privind solicitanții de azil, raportul ABE privind tendințele de consum din 2021, [Raportul ABE privind tendințele de consum \(europa.eu\)](#).

¹⁵ [EBA-Op-2016-07 \(Opinion on Customer Due Diligence on Asylum Seekers\).pdf \(europa.eu\)](#) și [ABE solicită instituțiilor financiare și autorităților de supraveghere să ofere acces la sistemul financiar al UE | Autoritatea Bancară Europeană \(europa.eu\)](#).

¹⁶ A se vedea anexa III din Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului. Această anexă conține o listă neexhaustivă a factorilor și a tipurilor de dovezi ale unui risc potențial mai ridicat prevăzute la articolul 18 alineatul (3) din directiva respectivă.

- 3) Practici de reducere a riscurilor din motive legate de combaterea spălării banilor: de asemenea, instituțiile de credit au întâmpinat dificultăți în ceea ce privește deschiderea unui CPSB din cauza practicilor de reducere a riscurilor [și anume atunci când acestea decid să nu deschidă (sau să închidă) conturi de plăți pentru anumite categorii de clienți, deoarece aceștia prezintă un risc mai ridicat de spălare a banilor și de finanțare a terorismului]. Astfel cum se prevede în avizul ABE privind „reducerea riscurilor”¹⁷, reducerea riscurilor poate viza în special consumatorii care au legături cu anumite țări terțe (cu risc ridicat) și persoane expuse politic. Comisia a primit, de asemenea, plângeri în acest sens.
- 4) Practici de reducere a riscurilor ca urmare a Legii SUA a conformității fiscale a conturilor străine (FATCA): de asemenea, au întâmpinat dificultăți și consumatorii cu dublă cetățenie UE/SUA, care au depus petiții la Parlamentul European și plângeri la Comisie. După cum a afirmat ABE în avizul său privind reducerea riscurilor, este posibil ca unele instituții de credit să fi decis să nu ofere conturi de plăți resortisanților SUA, având în vedere obligațiile și posibilele sancțiuni în temeiul FATCA.

ABE a furnizat deja unele orientări care ar putea contribui la abordarea problemei nedorite reprezentate de practicile de reducere a riscurilor¹⁸. ABE a clarificat în special faptul că aplicarea unei abordări bazate pe riscuri nu impune firmelor să refuze sau să înceteze relațiile de afaceri cu categorii întregi de clienți despre care se consideră că prezintă un risc mai ridicat de spălare a banilor și de finanțare a terorismului. Prin urmare, autoritățile competente din unele state membre au inclus acest aspect în propriile orientări.

Pentru a atenua riscul reprezentat de practicile de reducere a riscurilor din motive legate de combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, Comisia a propus dispoziții specifice în pachetul legislativ privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului pe care l-a prezentat în iulie 2021¹⁹. În special, pentru a permite autorităților de supraveghere să evalueze dacă instituțiile și-au calibrat în mod corespunzător practicile de precauție privind clientela, Propunerea de regulament privind combaterea spălării banilor²⁰ include o cerință ca instituțiile care decid să refuze o relație de afaceri cu un client potențial să țină o evidență a motivelor unei astfel de decizii. În plus, propunerea pentru o a Șasea directivă privind combaterea spălării banilor²¹ include o cerință ca autoritățile de supraveghere a combaterii spălării banilor să coopereze cu autoritățile de supraveghere responsabile cu punerea în aplicare a Directivei privind serviciile de plată²² și a DCP.

Dificultățile în ceea ce privește exercitarea dreptului la un CPSB pot rezulta, de asemenea, din faptul că, în pofida obligației generale prevăzute la articolul 16 alineatul (7) din DCP de a

¹⁷ [Avizul ABE și raportul anexat privind reducerea riscurilor \[EBA Opinion and annexed report on de-risking.pdf \(europa.eu\)\]](#).

¹⁸ [Raportul final referitor la Orientările privind factorii revizuiți cu privire la riscul de spălare a banilor și de finanțare a terorismului \[ML TF Risk Factors.pdf \(europa.eu\)\]](#) și [Avizul ABE și raportul anexat privind reducerea riscurilor \[EBA Opinion and annexed report on de-risking.pdf \(europa.eu\)\]](#).

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-supervision-and-risk-management/anti-money-laundering-and-countering-financing-terrorism_en.

²⁰ COM(2021) 420 final <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021PC0420&from=EN>.

²¹ COM(2021) 423 final https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:05758242-ead6-11eb-93a8-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF.

²² Directiva (UE) 2015/2366 a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2015 privind serviciile de plată în cadrul pieței interne, de modificare a Directivelor 2002/65/CE, 2009/110/CE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010, și de abrogare a Directivei 2007/64/CE (JO L 337, 23.12.2015, p. 35).

informa imediat consumatorul cu privire la refuz și la motivul specific al refuzului, adesea acest lucru nu se întâmplă din cauza interdicției de „avertizare” prevăzute de normele privind combaterea spălării banilor, care acordă o derogare de la această obligație generală.

Alte derogări prevăzute în DCP includ opțiunea de a solicita consumatorilor care doresc să deschidă un CPSB să demonstreze un interes real în acest sens [articolul 16 alineatul (2)]. Doar câteva state membre²³ și-au exercitat această opțiune. În schimb, multe state membre și-au exercitat opțiunea prevăzută la articolul 16 alineatul (5) de a permite instituțiilor de credit să respingă o cerere pentru un CPSB în cazul în care un consumator deține deja un cont de plăți la o instituție de credit situată pe teritoriul său.

În plus, mai multe state membre și-au exercitat opțiunea de a identifica cazuri suplimentare limitate și specifice în care cererile pot sau ar trebui să fie respinse – cu condiția ca aceste excepții să aibă drept scop facilitarea accesului gratuit la un CPSB în temeiul mecanismului prevăzut la articolul 25 din DCP sau evitarea abuzurilor din partea consumatorilor [articolul 16 alineatul (6) din DCP]. De exemplu, unele state membre au stabilit criterii care impun solicitanților să furnizeze dovezi că nu au săvârșit fraude sau alte infracțiuni sau că au instituit o excepție privind securitatea națională. Opțiunea prevăzută la articolul 19 alineatul (3) de a identifica cazuri suplimentare limitate și specifice în care instituția de credit poate rezilia unilateral un contract-cadru pentru un CPSB a fost utilizată de multe state membre pentru cazuri similare (și diferite) (de exemplu, pentru anumite infracțiuni săvârșite cu intenție sau pentru activități comerciale).

▪ **Comisiunile anuale medii percepute pentru CPSB**

Articolul 18 alineatul (1) din DCP prevede obligația statelor membre de a se asigura că instituțiile de credit oferă CPSB „gratuit sau în schimbul unui comision rezonabil”. Statele membre au pus în aplicare această obligație în moduri diferite. Unele state membre²⁴ au decis că CPSB trebuie să fie furnizate gratuit sau au stabilit limite clare ale comisionului sau parametri precizi pentru calculul acestuia. Alte state membre impun obligația de a se oferi conturi gratuit sau în schimbul unui comision rezonabil, dar nu stabilesc alte criterii [în plus față de criteriile prevăzute la articolul 18 alineatul (3) cu privire la ceea ce ar putea fi considerat „rezonabil”].

Nivelul comisiunilor pentru CPSB în state membre individuale diferă considerabil.²⁵ De asemenea, există uneori un decalaj mare între ofertele cele mai ieftine și ofertele cele mai scumpe, chiar și în cadrul aceluiași stat membru. În comparație cu comisiunile pentru conturile de plăți standard²⁶, CPSB pot fi, în general, mai ieftine, dar nu cu mult.

²³ Cinci state membre au utilizat această opțiune (a se vedea pagina 72 din studiul Deloitte 1).

²⁴ Nouă state membre (pentru detalii, a se vedea studiul Deloitte 1, pagina 35, tabelul 5). A se vedea, de asemenea, Raportul ABE referitor la analiza tematică privind transparența și nivelul comisiunilor și taxelor pentru produsele bancare cu amănuntul, publicat în decembrie 2022 [[Report on the thematic review on fees and charges.pdf \(europa.eu\)](#)].

²⁵ A se vedea pagina 34 din studiul Deloitte 1 pentru detalii privind nivelurile comisiunilor pentru CPSB oferite în statele membre selectate. Acestea prezintă variații cuprinse între zero și peste 90 EUR pe an.

²⁶ Conform studiului Deloitte 1, comisiunile fixe standard pentru conturile de plăți (la care ar putea fi necesar să se adauge comisioane variabile) pot fi relativ ridicate în unele state membre (până la 160 EUR pe an), dar pot fi relativ scăzute (sub 20 EUR pe an) în altele. Cu toate acestea, în mai multe state membre, cel puțin una dintre principalele instituții de credit oferă conturi standard cu comisioane fixe zero. Conturile digitale standard sunt, în general, gratuite. În plus, în unele state membre, pot exista, de asemenea, comisioane reduse pentru conturi specifice (de exemplu, pentru tineri sau pentru persoanele în vârstă). Nivelurile comisiunilor diferitelor bănci din unele state membre variază, de asemenea, în mod considerabil. În pofida apariției unor actori noi pe piață, comisioanele nu au scăzut, în general, în ultimii ani. A se vedea pagina 32 din studiul Deloitte 1 pentru mai

Cu toate acestea, organizațiile sectoriale și unele dintre organizațiile de consumatori²⁷ din studiul Deloitte 1 au indicat că CPSB ar fi, în general, accesibile ca preț tuturor.

▪ **Aplicarea în practică/adoptarea CPSB**

După cum arată raportul prevăzut la articolul 27, pentru perioada 2016-2021, gradul de adoptare a CPSB a fost considerabil în unele state membre. De exemplu, s-a înregistrat un grad semnificativ de adoptare în unele state membre²⁸ în care anterior procentul populației care nu deținea un cont de plăți era mai mare. Cu toate acestea, gradul de adoptare a fost destul de scăzut în altele²⁹. În plus, cea mai recentă ediție a bazei de date Global Findex din 2021³⁰ a arătat că ponderea populației care beneficiază de servicii bancare (în vârstă de cel puțin 15 ani) a crescut în majoritatea statelor membre în perioada 2017 - 2021, iar în unele dintre acestea a atins 100 % în 2021.

Există mai multe motive diferite care pot explica numărul relativ scăzut de CPSB. În primul rând, procentul persoanelor care dețineau un cont de plăți era deja foarte ridicat în multe state membre la momentul adoptării DCP. În al doilea rând, unele state membre dispuneau deja de instrumente similare. În al treilea rând, având în vedere accesibilitatea ridicată a conturilor standard (inclusiv a conturilor online gratuite), este posibil ca CPSB să nu fie relevante pentru consumatorii care au acces la aceste conturi. Alte motive ale unui grad scăzut de adoptare ar putea fi lipsa de sensibilizare a consumatorilor. Informațiile necesare sunt puse la dispoziția consumatorilor prin diferite canale, cum ar fi site-urile internet sau campaniile de sensibilizare, dar organizațiile de consumatori consideră că nivelul de sensibilizare a consumatorilor cu privire la dreptul lor la un CPSB rămâne destul de scăzut și că multe bănci nu oferă în mod proactiv CPSB consumatorilor. În unele cazuri, costul unui CPSB poate, de asemenea, să limiteze gradul de adoptare. După cum rezultă din baza de date Global Findex, printre alte motive ale nedeținerii unui cont de plăți indicate de consumatorii fără un cont de plăți în acele state membre care au un procent mai scăzut de persoane care beneficiază de servicii bancare se pot număra fie fondurile insuficiente și lipsa de încredere în instituțiile financiare, fie faptul că instituțiile financiare sunt situate la distanțe prea mari.

În schimb, acest grad scăzut de adoptare nu pare să se datoreze unei oferte insuficiente de CPSB ca atare. CPSB-urile sunt oferite de toate instituțiile de credit sau de un număr mare de astfel de instituții în fiecare stat membru și, potrivit studiului Deloitte 1, organizațiile sectoriale și organizațiile de consumatori sunt de acord, în linii mari, că nivelul accesului consumatorilor la CPSB este suficient. De asemenea, nivelul scăzut de adoptare nu pare să fie cauzat în principal de refuzurile instituțiilor de credit de a furniza CPSB – astfel cum indică

multe detalii privind „nivelurile comisioanelor pentru conturile standard de plăți oferite în statele membre selectate”.

²⁷ 23 % dintre organizațiile de consumatori nu au fost de acord că oricine își poate permite să deschidă și să utilizeze un CPSB (pentru detalii, a se vedea studiul Deloitte 1, anexa D, figura 14).

²⁸ De exemplu, Cehia, Cipru, Grecia, Lituania. Pentru mai multe detalii, a se vedea *tabelul 4: Numărul total de CPSB care au fost deschise în fiecare an*, conform raportului prevăzut la articolul 27.

²⁹ De exemplu, Bulgaria, Croația, Letonia, Polonia și România. Pentru mai multe detalii, a se vedea *tabelul 4: Numărul total de CPSB care au fost deschise în fiecare an*, conform raportului prevăzut la articolul 27.

În majoritatea statelor membre nu sunt disponibile informații privind caracteristicile consumatorilor care au deschis CPSB.

³⁰ <https://www.worldbank.org/en/publication/globalfindex>.

raportul prevăzut la articolul 27, numărul de cereri care au fost respinse în fiecare stat membru părănd a fi, în general, scăzut³¹, deși cu unele excepții.

Scopul DCP nu este neapărat de a obține un nivel ridicat de adoptare a CPSB, ci mai degrabă de a spori incluziunea financiară și de a se asigura că toți consumatorii au acces la un CPSB. Având în vedere disponibilitatea generală a CPSB, acest obiectiv pare să fi fost îndeplinit în general. În plus, după cum se arată în cea mai recentă ediție a bazei de date Global Findex din 2021, procentul populației care deține un cont de plăți a crescut în statele membre la 95 % în medie – și la aproape 100 % în unele state membre.

Cu toate acestea, pot exista dificultăți în cazurile specifice prezentate mai sus. Scopul pachetului legislativ privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului este de a atenua riscul reprezentat de practicile de reducere a riscurilor. ABE a oferit orientări suplimentare privind interacțiunea dintre DCP și normele privind combaterea spălării banilor³².

3.3. Lista serviciilor

Articolul 17 alineatul (1) prevede obligația statelor membre de a se asigura că un CPSB include o serie de servicii (inclusiv retrageri de numerar, transferuri de credit, debitări directe și operațiuni de plată prin intermediul unui card de plată), în măsura în care acestea sunt deja oferite consumatorilor care dețin conturi de plăți standard. CPSB acoperă toate serviciile prevăzute la articolul 17 alineatul (1) în majoritatea statelor membre. Cu toate acestea, unele dintre serviciile incluse la articolul 17 alineatul (1) (ordine de plată programată și debitări directe) nu au fost oferite ca parte a CPSB în câteva state membre³³, deoarece aceste servicii nu erau oferite ca parte a unui cont standard în statele membre respective. În unele cazuri, instituțiile de credit furnizează servicii suplimentare pentru CPSB (inclusiv facilități de descoperit de cont, carduri de credit și plăți instant), chiar dacă acest lucru nu este prevăzut de lege.

Impunerea obligației statelor membre de a obliga instituțiile de credit să furnizeze caracteristici suplimentare ale CPSB ar trebui să fie justificată din motive de incluziune financiară. Acest lucru trebuie, de asemenea, să fie evaluat cu atenție în raport cu costurile suplimentare suportate de instituțiile de credit pentru oferirea unui CPSB, deoarece ar putea, la rândul său, să determine creșterea costului unui CPSB și, prin urmare, ar putea afecta incluziunea financiară. Plățile instant ar putea deveni o caracteristică a CPSB în viitor, dar – deși sunt din ce în ce mai utilizate – acestea nu sunt încă o opțiune standard³⁴. O altă posibilă caracteristică suplimentară ar putea fi legată de asigurarea accesului la numerar. Articolul 17 alineatul (1) prevede deja că CPSB ar trebui să includă ca serviciu retragerile de numerar de la ghișeu sau de la bancomate, dar reducerea numărului de sucursale și de ATM-uri (de exemplu, în unele zone îndepărtate) ar putea să împiedice incluziunea financiară în general (și

³¹ Pentru mai multe detalii, a se vedea tabelul 5: Numărul și proporția cererilor pentru un CPSB care au fost refuzate în temeiul raportului prevăzut la articolul 27.

³² [Guidelines on MLTF risk management and access to financial services.pdf \(europa.eu\)](#)

³³ În trei state membre (pentru mai multe detalii, a se vedea studiul Deloitte 1, pagina 76).

³⁴ Totuși, acest lucru s-ar putea schimba dacă se adoptă propunerea legislativă privind plățile instant [[Propunere de regulament de modificare a Regulamentelor \(UE\) nr. 260/2012 și \(UE\) 2021/1230 în ceea ce privește transferurile de credit instant în euro \(europa.eu\)](#)].

nu doar CPSB). Astfel cum se prevede în strategia privind plățile de retail³⁵, Comisia împărtășește îngrijorarea cu privire la riscul ca digitalizarea tot mai mare a serviciilor să îi poată exclude și mai mult decât în prezent pe cei care nu au acces la serviciile digitale. Problema accesului la numerar și a acceptării numerarului a fost evaluată în diferite foruri [la nivelul Comisiei, în cadrul Grupului de experți privind moneda euro ca mijloc legal de plată (ELTEG)³⁶ și în cadrul Comitetului pentru plățile de retail în euro]. În urma raportului pe care ELTEG l-a adoptat la 6 iulie 2022, Comisia evaluează posibile modalități de a se asigura că numerarul în euro este disponibil și acceptat³⁷.

Atât consumatorii, cât și organizațiile sectoriale par să creadă că consumatorii sunt mulțumiți de serviciile oferite în prezent în conformitate cu cerințele naționale³⁸. De asemenea, multe state membre nu par să considere necesară modificarea DCP.

4. SCHIMBAREA CONTURILOR DE PLĂȚI

Un serviciu de schimbare a conturilor bazat pe principiile comune ale Comitetului European pentru Sectorul Bancar (*European Banking Industry Committee* – EBIC) pentru schimbarea conturilor bancare³⁹ exista deja în mai multe state membre înainte de intrarea în vigoare a DCP, dar articolul 10 introdus o cerință pentru toate statele membre de a se asigura că există un serviciu obligatoriu de schimbare a conturilor⁴⁰. Conform studiului Deloitte 1, DCP a permis astfel tuturor consumatorilor din UE să schimbe cu ușurință conturile pe plan intern și adesea gratuit. Consumatorii care au utilizat procesul l-au considerat satisfăcător. Deficiențele raportate de organizațiile de consumatori se referă la aspecte tehnice legate de aplicarea procesului în cazuri individuale, dar nu și la procesul în sine⁴¹.

³⁵ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor referitoare la o strategie a UE privind plățile de retail [COM(2020) 592 final]. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0592&rid=2>.

³⁶ ELTEG este un grup de experți al Comisiei format din experți din statele membre și Banca Centrală Europeană (BCE). Scopul său principal este de a analiza acceptarea și disponibilitatea numerarului în euro. Cel mai recent raport al ELTEG din iulie 2022 a afirmat că statele membre ar trebui să monitorizeze rețelele de ATM-uri și punctele suplimentare de acces la numerar din sucursalele bancare pentru a se asigura că acestea oferă o acoperire suficientă, în special atunci când astfel de facilități sunt închise. De asemenea, în raport se mai arată că ar trebui luate măsuri de politică pentru a asigura disponibilitatea numerarului în euro.

³⁷ A se vedea inițiativa Comisiei privind domeniul de aplicare și efectele statutului de mijloc legal de plată al bancnotelor și monedelor euro din programul de lucru al Comisiei pentru 2023 [[Programul de lucru al Comisiei pentru 2023 – documente-cheie \(europa.eu\)](#)].

³⁸ 83 % dintre organizațiile sectoriale și 77 % dintre organizațiile de consumatori au fost de acord că consumatorii sunt mulțumiți de serviciile incluse într-un CPSB (restul respondenților au răspuns că „nu știu”). Pentru mai multe detalii, a se vedea studiul Deloitte 1, pagina 77).

³⁹ [Principiile comune ale EBIC pentru schimbarea conturilor bancare](#). Principiile comune pentru schimbarea conturilor bancare au fost puse în aplicare până la sfârșitul anului 2009. EBIC a declarat că acestea au fost puse în aplicare de toate statele membre. Cu toate acestea, punerea în aplicare a fost incompletă și inadecvată. Pentru mai multe detalii, a se vedea <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013SC0127&from=EN>.

⁴⁰ Conform studiului Deloitte 1, zece state membre au trebuit să aducă doar modificări minore cadrului lor existent, două state membre modificări mai substanțiale iar în trei state membre a fost introdus un nou serviciu de schimbare a conturilor (pentru mai multe detalii, a se vedea pagina 53).

⁴¹ Printre aceste probleme tehnice care au fost observate în cazuri individuale se numără închiderea unui fost cont înainte ca noul cont să devină operațional; carduri noi de debit/credit livrate după dezactivarea cardurilor anterioare și operațiuni efectuate cu carduri de debit în magazine și/sau debitări directe percepute doar la câteva săptămâni de la tranzacție – având ca rezultat acumularea de datorii.

După cum arată raportul prevăzut la articolul 27, numărul de schimbări anuale variază considerabil de la un stat membru la altul. În unele state membre⁴², există un număr considerabil de schimbări ale conturilor și o tendință de creștere în unele dintre acestea, dar un nivel foarte scăzut de schimbări în alte state membre⁴³.

O serie de factori ar putea afecta nivelul de schimbare a conturilor⁴⁴. De exemplu, serviciul de schimbare a conturilor se aplică conturilor de plăți, dar nu și altor produse financiare (de exemplu, credite ipotecare și investiții) de care ar putea fi legat contul de plăți. În plus, este posibil ca nivelul cunoștințelor consumatorilor cu privire la serviciu să fie limitat și ca aceștia să nu fie întotdeauna informați în acest sens – sau să fie chiar descurajați să îl utilizeze. Printre alte motive posibile se numără cunoștințele financiare insuficiente și ipoteza că schimbarea contului ar conduce doar la economii limitate, dorința de a nu pierde numărul contului de plăți și riscul ca plățile să se piardă.⁴⁵

Cu toate acestea, scopul dispozițiilor DCP privind schimbarea conturilor nu a fost neapărat acela de a crește numărul de schimbări, ci mai degrabă de a facilita schimbarea pentru a intensifica concurența. Având în vedere disponibilitatea generală a unui serviciu de schimbare a conturilor (care funcționează bine), obiectivul de a facilita schimbarea conturilor pare să fi fost atins. Cu toate acestea, ar putea fi util să se ia măsuri suplimentare, în special pentru a-i sensibiliza pe consumatori cu privire la dreptul lor de a schimba un cont de plăți.

Spre deosebire de situațiile interne, în prezent nu există niciun serviciu de schimbare a conturilor pentru cazurile care implică prestatori de servicii de plată din state membre diferite. În schimb, articolul 11 prevede obligația prestatorului de servicii de plată care efectuează transferul să ofere asistență consumatorilor (de exemplu, să furnizeze informații și să transfere fonduri) atunci când aceștia își exprimă intenția de a deschide un cont de plăți la un prestator de servicii de plată situat într-un alt stat membru. Astfel cum se arată în studiul Deloitte 1, nivelul de interes pentru accesul transfrontalier la un cont de plăți al consumatorilor este scăzut, deși ar putea crește datorită răspândirii „neobăncilor”⁴⁶. Unii factori care ar putea afecta nivelul de interes ar putea fi preferința de apropiere fizică de o bancă, barierele lingvistice și posibilitatea de a utiliza conturile naționale în întreaga UE.

⁴² De exemplu, Danemarca sau Franța. Pentru mai multe detalii, a se vedea *tabelul 1: Numărul de schimbări anuale ale conturilor*, conform raportului prevăzut la articolul 27.

⁴³ De exemplu, Bulgaria, Grecia, Cipru, Malta, Portugalia sau România. Pentru mai multe detalii, a se vedea *tabelul 1: Numărul de schimbări anuale ale conturilor*, conform raportului prevăzut la articolul 27. Sondajul Eurobarometru din 2022 privind serviciile și produsele financiare cu amănuntul a indicat rate mai ridicate de schimbare a conturilor. <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2666>.

⁴⁴ Pentru o perspectivă comportamentală asupra motivelor de a nu schimba un cont de plăți, a se vedea studiul [Applying behavioural insight to encourage consumer switching of financial products \(Aplicarea unei perspective comportamentale pentru a încuraja schimbarea produselor financiare de către consumatori\) – Oficiul pentru Publicații al UE \(europa.eu\)](#).

⁴⁵ Sondajul Eurobarometru special din 2016 privind schimbarea produselor și serviciilor financiare a raportat, în ansamblu, ca fiind principalele două motive pentru care nu sunt schimbate conturile de plăți, faptul că consumatorii sunt mulțumiți de furnizorul lor actual și că aceștia nu au luat niciodată în considerare schimbarea contului de plăți [[Produse și servicii financiare – iulie 2016 – sondaj Eurobarometru \(europa.eu\)](#)].

⁴⁶ A se vedea pagina 120 din studiul Deloitte 1 pentru mai multe informații privind neobăncile.

5. EVALUAREA POSIBILELOR MĂSURI SUPLIMENTARE PRIVIND SCHIMBAREA CONTURILOR

5.1. Fezabilitatea extinderii serviciului de schimbare a conturilor prevăzut la articolul 10 la schimbarea conturilor la nivel transfrontalier

Extinderea serviciului de schimbare a conturilor la cazurile transfrontaliere ar facilita transferul conturilor de plăți către alte state membre și ar fi la fel de ușoară ca schimbarea conturilor în cadrul aceluiași stat membru.

Există mai multe modalități diferite de extindere a serviciului actual de schimbare a conturilor pentru cazurile dintr-un stat membru la cazurile de schimbare a conturilor între două state membre (de exemplu, interconectarea diferitelor servicii de schimbare a conturilor la nivel național sau crearea unui serviciu standardizat de schimbare a conturilor la nivelul UE care ar înlocui sistemele existente pentru schimbarea conturilor la nivel național). Această a doua opțiune ar presupune un proces mai flexibil, dar ar implica o transformare IT mai radicală pentru diferitele părți interesate⁴⁷.

Ambele opțiuni ar fi fezabile din punct de vedere tehnic. Cu toate acestea, pe baza ratelor estimate de schimbare a conturilor, costul preconizat (costul unic plus costul recurent) ar depăși cu mult beneficiile preconizate: costurile unice ale ambelor opțiuni au fost estimate la aproximativ 840 de milioane EUR, iar costurile recurente la aproximativ 158 de milioane EUR pe an⁴⁸. Cu toate acestea, beneficiile (recurente) (în principal pentru consumatori⁴⁹) ar fi de numai aproximativ 41 de milioane EUR pe an⁵⁰. În plus, având în vedere nivelul (preconizat) scăzut al schimbării conturilor la nivel transfrontalier, organizațiile de consumatori nu consideră prioritară extinderea serviciului de schimbare a conturilor la cazurile transfrontaliere (în timp ce instituțiile de credit nu văd niciun avantaj și indică bariere lingvistice, distanță fizică și alte obstacole).

5.2. Fezabilitatea unui cadru pentru redirecționarea automată a plăților

Un cadru pentru redirecționarea automată a plăților ar asigura faptul că, pentru o anumită perioadă de timp după ce un consumator și-a schimbat conturile de plăți, plățile către contul anterior („vechi”) ar fi redirecționate către noul cont al acestuia. Aceasta ar reduce eventualele

⁴⁷ Diferitele părți interesate care au fost luate în considerare pentru studiu au fost următoarele: consumatorii, autoritățile competente (autoritățile naționale competente sau o autoritate competentă la nivelul UE), creditorii/debitorii (toate părțile terțe cu care consumatorii pot avea plăți recurente, debitări directe sau ordine de plată programată), furnizorii de servicii de plată și alții (fie PSP care acționează colectiv, autorități naționale competente, fie autoritățile competente ale UE, atunci când nu este clar care parte interesată ar suporta costurile). Pentru detalii, a se vedea studiul Deloitte 2, pagina 76.

⁴⁸ Aceste cifre se referă numai la consumatori pentru toate opțiunile (5.1, 5.2 și 5.3). PSP ar suporta cea mai mare parte a costurilor unice (835 de milioane EUR) și cea mai mare parte a costurilor recurente (150 de milioane EUR). Pentru mai multe detalii, a se vedea pagina 84 din studiul Deloitte 2.

⁴⁹ Pentru calcularea beneficiilor recurente pentru consumatori, studiul Deloitte 2 a luat în considerare beneficiile datorate duratei mai scăzute pentru a efectua o schimbare a conturilor, beneficiile legate de neexistența unui număr mai mare de plăți eșuate și beneficiile legate de economiile potențiale în ceea ce privește comisioanele aferente contului pentru consumatorii (suplimentari) care își schimbă contul. Pentru detalii, a se vedea studiul Deloitte 2, pagina 77.

⁵⁰ Ar fi necesară o rată de schimbare a conturilor la nivel transfrontalier de peste 4,2 % (spre deosebire de o rată estimată de schimbare a conturilor la nivel transfrontalier de 0,2 %) pentru a atinge pragul de rentabilitate după 20 de ani. Pentru detalii, a se vedea pagina 97 din studiul Deloitte 2. Opțiunile (5.1 și 5.3) nu ar fi considerate eficiente nici măcar pe baza ratelor mai ridicate de schimbare a conturilor indicate de sondajul Eurobarometru din 2022 privind serviciile și produsele financiare cu amănuntul.

motive de îngrijorare, oferind asigurări suplimentare că încasările vor ajunge în contul corect. De asemenea, acest lucru ar facilita schimbarea conturilor și, prin urmare, ar intensifica concurența. Un astfel de serviciu automat de redirecționare există deja în Țările de Jos ca o caracteristică suplimentară a serviciului său intern de schimbare a conturilor. Un cadru pentru redirecționarea automată a plăților ar putea fi instituit pe plan intern în cadrul fiecărui stat membru sau în cadrul UE în ansamblu. Instituirea unui astfel de cadru la nivelul UE ar necesita mai întâi instituirea unui serviciu de schimbare a conturilor la nivel transfrontalier. Un astfel de cadru ar putea fi instituit în mai multe moduri (de exemplu, un sistem în care datele contului nou ar fi incluse în mesajele de eroare transmise băncilor care încearcă să efectueze un transfer către un cont închis; un sistem în care tabelele de redirecționare ar fi integrate în sistemele de redirecționare ale băncilor; și crearea unui motor central de compensare separat pentru gestionarea informațiilor privind schimbarea conturilor).

Cu toate acestea, pe baza ratelor estimate de schimbare a conturilor, costul preconizat (costul unic plus costul recurent) ar depăși cu mult beneficiile preconizate. Costurile unice ale oricăreia dintre opțiuni au fost estimate între 1 și 5 miliarde EUR. Costurile recurente anuale ale opțiunilor variază între 228 de milioane EUR și 782 de milioane EUR pentru redirecționarea automată la nivel național și între 461 de milioane EUR și 1 miliard EUR pentru redirecționarea automată la nivelul UE, combinată cu un serviciu de schimbare a conturilor⁵¹. Cu toate acestea, beneficiile (recurente anuale) (în principal pentru consumatori) s-ar ridica la numai aproximativ 80 de milioane EUR pentru redirecționarea automată la nivel național și la 154 de milioane EUR pentru redirecționarea automată la nivelul UE⁵².

5.3. Evaluarea costurilor și a beneficiilor punerii în aplicare a transferabilității la nivelul întregii Uniuni a numerelor de conturi de plăți

Transferabilitatea numerelor de conturi bancare la nivelul întregii Uniuni ar însemna că ar fi posibil să se păstreze același număr de cont de plăți atunci când se schimbă conturile de plăți în cadrul UE. Consumatorii nu ar mai trebui să notifice creditorii și/sau debitorii cu care au tranzacții recurente cu privire la noul lor număr de cont de plăți, iar creditorii/debitorii lor nu ar trebui să își actualizeze sistemele contabile. Menținerea aceluiași număr de cont ar oferi consumatorilor garanția că toate încasările vor ajunge în contul de plăți corect. Acest lucru ar reduce posibilele motive de îngrijorare și ar facilita schimbarea conturilor nu numai la nivel național, ci și la nivel transfrontalier. Totodată, ar promova concurența.

Transferabilitatea numerelor de conturi de plăți ar putea fi organizată în moduri diferite. O opțiune ar fi transferabilitatea unui IBAN existent care ar fi conectat la un nou IBAN în back-end (consumatorul nu ar cunoaște neapărat acest lucru). O opțiune alternativă ar fi crearea unui pseudonim care ar putea fi asociat unui IBAN existent și comunicat debitorilor/creditorilor. La schimbarea conturilor, pseudonimul (și anume partea de front-end) ar putea fi asociat cu un IBAN nou în back-end (din nou, consumatorul nu ar cunoaște neapărat acest lucru). O a treia opțiune, mai importantă, ar fi înlocuirea tuturor IBAN-urilor existente cu IBAN-uri UE noi (noul număr de cont transferabil). Aceasta este singura opțiune în care numărul de cont ar deveni cu adevărat transferabil și ar necesita doar codul BIC ca identificator back-end, pentru a permite băncilor să identifice locul în care se află contul.

⁵¹ PSP ar suporta cea mai mare parte a costurilor unice și recurente. Autoritățile competente ar suporta doar costurile unice (între 2 și 12 milioane EUR), iar creditorii/debitorii ar suporta doar costurile recurente (între 20 și 40 de milioane EUR).

⁵² Conform studiului Deloitte 2, nu ar fi posibil să se atingă pragul de rentabilitate în cadrul acestor opțiuni – chiar și cu un nivel ridicat de schimbare a conturilor.

Pe baza ratelor estimate de schimbare a conturilor, costul preconizat (costul unic plus costul recurent) ar depăși cu mult beneficiile preconizate. Costurile unice au fost estimate între 7 și 22 de miliarde EUR⁵³, iar costurile recurente pentru aceste opțiuni, la aproximativ 1 miliard EUR pe an⁵⁴. Pe de altă parte, beneficiile (recurente) (în principal pentru consumatori și creditori/debitori) s-ar situa doar între 151 și 242 de milioane EUR pe an⁵⁵.

Astfel cum se arată în studiul Deloitte 1, organizațiile sectoriale nu consideră transferabilitatea numerelor de conturi ca fiind o opțiune revoluționară în ceea ce privește schimbarea conturilor. Organizațiile de consumatori au opinii diferite⁵⁶, dar nu consideră prioritară crearea unui serviciu transfrontalier de schimbare a conturilor.

Pe baza rezultatelor studiului, este clar că aceste posibile măsuri suplimentare ar putea facilita și mai mult schimbarea conturilor de plăți în cadrul UE. Totuși, având în vedere că, în prezent, costurile ar depăși cu mult beneficiile preconizate, s-ar putea ca acestea să nu fie justificabile în această etapă.

6. EFICACITATEA MĂSURILOR EXISTENTE ȘI NECESITATEA UNOR MĂSURI SUPLIMENTARE PENTRU A SPORI INCLUZIUNEA FINANCIARĂ ȘI A SPRIJINI PERSOANELE VULNERABILE ÎN CEEA CE PRIVEȘTE ÎNDATORAREA EXCESIVĂ

Accesul la un cont de plăți este esențial pentru ca oamenii să poată participa la economie și societate. Este un instrument vital pentru incluziunea financiară. În UE, procentul de consumatori care au un cont de plăți este, în general, (foarte) ridicat. Conform celei mai recente ediții a bazei de date Global Findex din 2021, în medie, 95 % dintre cetățenii UE cu vârsta de cel puțin 15 ani au cel puțin un cont de plăți⁵⁷. Această proporție a crescut în ultimii ani (cu patru puncte procentuale din 2017). Acest lucru se poate datora unor mai multor factori: finanțele digitale, apariția conturilor digitale gratuite și faptul că DCP oferă dreptul la un cont bancar de bază.

Cu toate acestea, baza de date Global Findex din 2021 indică diferențe considerabile între statele membre. În timp ce peste 95 % din populație (cu vârsta de cel puțin 15 ani) are un cont de plăți în multe state membre, această proporție este considerabil mai mică în alte state membre⁵⁸. Baza de date Global Findex a subliniat, de asemenea, diferențele dintre tipurile de consumatori, în special persoanele vulnerabile⁵⁹. Studiul Deloitte 1 a arătat, de asemenea, că

⁵³ Costurile unice ar fi de aproximativ 22 de miliarde EUR pentru opțiunea unui număr de cont transferabil nou.

⁵⁴ PSP ar suporta cea mai mare parte a costurilor unice și recurente, cu excepția cazului în care această opțiune ar fi pusă în aplicare prin înlocuirea tuturor IBAN-urilor actuale cu IBAN-uri UE. În acest caz, creditorii/debitorii ar suporta mai mult de jumătate din costurile unice (12 miliarde EUR).

⁵⁵ Conform studiului Deloitte 2, pragul de rentabilitate după 20 de ani ar necesita rate naționale de schimbare a conturilor de 8 % (spre deosebire de o rată de schimbare a conturilor reală estimată de 1 %) și rate de schimbare a conturilor la nivel transfrontalier de 2,4 % (spre deosebire de o rată de schimbare a conturilor reală estimată de 0,3 %).

⁵⁶ 42 % dintre organizațiile de consumatori au răspuns „nu” când au fost întrebate dacă transferabilitatea conturilor de plăți la nivelul UE ar reprezenta o opțiune revoluționară în ceea ce privește schimbarea conturilor, în special la nivel transfrontalier. Pentru mai multe detalii, a se vedea studiul Deloitte 1, pagina 59.

⁵⁷ Cifrele prezentate de sondajul Eurobarometru din 2022 privind serviciile și produsele financiare cu amănuntul sunt ușor mai scăzute decât cele din baza de date Global Findex din 2021.

⁵⁸ De exemplu, 69 % în România, 84 % în Bulgaria și 88 % în Ungaria.

⁵⁹ Deși statutul de persoană vulnerabilă (de exemplu, fără un loc de muncă, cu un nivel scăzut de educație sau de venituri) are un efect redus asupra posibilității de a avea sau nu un cont de plăți în acele state membre în care

sectorul și organizațiile de consumatori consideră că statutul de persoană fără adăpost și de imigrant implică cel mai mare risc de a nu avea un cont de plăți. DCP prevede deja un drept legal la un CPSB (inclusiv pentru persoanele vulnerabile) în schimbul unui comision rezonabil. Întrebarea dacă DCP va trebui sau nu să fie modificată pentru a consolida și mai mult incluziunea financiară, de exemplu în ceea ce privește comisioanele aferente unui CPSB, va fi evaluată mai detaliat în conformitate cu standardele privind o mai bună legiferare. Ar putea fi util să existe măsuri nelegislative suplimentare, cum ar fi orientările ABE privind interacțiunea dintre DCSB și DCP, precum și măsuri de sensibilizare în unele state membre.

Digitalizarea poate crea obstacole suplimentare în calea incluziunii financiare. Digitalizarea poate contribui, în unele moduri, la creșterea incluziunii financiare (de exemplu, prin accesul online la servicii bancare în orice moment), dar o digitalizare sporită poate implica, de asemenea, un acces fizic redus (la sucursale și la bancomate) și poate crea dificultăți pentru consumatorii care fie nu au competențe digitale, fie nu au acces la dispozitive digitale. De fapt, reducerea numărului de bancomate și de sucursale din ultimii ani a redus disponibilitatea serviciilor de plată de bază⁶⁰. Comisia depune eforturi pentru a aborda aceste aspecte în mai multe moduri. În special, Comisia depune eforturi pentru a promova alfabetizarea financiară (în limitele competenței sale prevăzute în Tratat). Împreună cu OCDE, Comisia a elaborat un cadru de competențe financiare pentru adulți⁶¹, care vizează în mod specific alfabetizarea financiară digitală. Comisia și OCDE lucrează în prezent la un cadru de competențe similar pentru tineri. Astfel cum se prevede în planul de acțiune privind uniunea piețelor de capital⁶², Comisia evaluează, de asemenea, posibilitatea de a introduce o cerință pentru statele membre de a promova măsuri de învățare care să sprijine educația financiară. În plus, Comisia este pregătită să sprijine în continuare statele membre în domeniul alfabetizării și incluziunii financiare prin intermediul Instrumentului de sprijin tehnic.⁶³ Până în prezent, Comisia a realizat aproximativ 20 de proiecte de sprijin tehnic, abordând un spectru larg de subiecte, de la teme mai ample, cum ar fi sprijinul pentru punerea în aplicare a strategiilor naționale de alfabetizare financiară, până la domenii mai bine orientate, care vizează populația în curs de îmbătrânire, investitorii de retail sau alfabetizarea digitală⁶⁴. Astfel cum s-a menționat mai sus (punctul 3.3), sunt în curs de desfășurare acțiuni privind accesul la numerar și acceptarea acestuia.

Comisia a lansat recent un studiu privind îndatorarea excesivă a consumatorilor din UE și implicațiile acesteia. Studiul va oferi o imagine de ansamblu a îndatorării excesive a gospodăriilor și a consumatorilor din UE, luând în considerare impactul pandemiei de COVID-19 asupra îndatorării excesive a gospodăriilor.

procentul persoanelor care dețin un cont de plăți este foarte ridicat, este mai puțin probabil ca aceste persoane vulnerabile să aibă un cont de plăți în acele state membre cu un procent mai mic de persoane care dețin un cont de plăți.

⁶⁰ A se vedea, de asemenea, [Raportul ABE privind tendințele de consum \(europa.eu\)](#).

⁶¹ [Comisia și OCDE-INFE publică un cadru comun pentru adulți în vederea îmbunătățirii competențelor financiare ale persoanelor \(europa.eu\)](#).

⁶² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM:2020:590:FIN>.

⁶³ Regulamentul (UE) 2021/240 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 februarie 2021 de instituire a unui instrument de sprijin tehnic, JO L 57, 18.2.2021, p. 1.

⁶⁴ Exemplu de proiect de sprijin tehnic care sprijină alfabetizarea financiară în statele membre: [Protejarea consumatorilor și îmbunătățirea alfabetizării financiare \(europa.eu\)](#).

7. EXEMPLE DE BUNE PRACTICI ÎN RÂNDUL STATELOR MEMBRE PENTRU DIMINUAREA EXCLUDERII CONSUMATORILOR DE LA ACCESUL LA SERVICIILE DE PLATĂ

Statele membre au luat o serie de măsuri diferite – pentru a transpune DCP și pentru a evita sau a limita excluderea financiară de la accesul la serviciile de plată – care pot servi drept bune practici.

Pentru a facilita accesul la un CPSB și a evita excluderea, cel puțin un stat membru dispune de un mecanism de desemnare a unei instituții de credit specifice care să furnizeze un CPSB unui consumator ale cărui cereri de CPSB au fost respinse. Un astfel de mecanism poate facilita mult accesul la un CPSB în practică, în special pentru consumatorii care sunt vulnerabili sau excluși de anumite bănci din motive legate de practicile de reducere a riscurilor. Puține state membre au emis orientări pentru instituțiile de credit cu privire la interacțiunea dintre DCP și cerințele privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului pentru cazurile în care clienții nu au o adresă fixă sau o documentație standard. Pentru a aborda problema documentelor de identitate, într-un stat membru a fost instituit un sistem prin care asistenții sociali să poată garanta identitatea unei persoane fără adăpost care dorește să deschidă un cont de plăți.

Pentru a limita costul unui CPSB, unele state membre impun ca CPSB-urile să fie oferite gratuit tuturor categoriilor sau doar celor deosebit de vulnerabile. În alte cazuri, statele membre au stabilit limite clare și scăzute pentru comisioane – de exemplu, în termeni absoluți sau relativi (de exemplu, în raport cu alte conturi de plăți). Alte state membre au instituit sisteme tarifare diferite pentru a acorda condiții mai avantajoase consumatorilor vulnerabili.

Pentru a spori gradul de sensibilizare, mai multe state membre au luat măsuri de informare și sensibilizare a consumatorilor cu privire la CPSB, în special prin intermediul unor broșuri, ghiduri și informații pe site-uri internet. Statele membre au elaborat, de asemenea, numeroase inițiative pentru a îmbunătăți incluziunea financiară prin diferite programe de alfabetizare financiară⁶⁵.

8. CONCLUZIE

DCP are ca obiective (1) să creeze transparență și să asigure comparabilitatea comisioanelor aferente conturilor de plăți, (2) să asigure accesul consumatorilor la conturile de plăți (cu servicii de bază) și (3) să faciliteze schimbarea conturilor de plăți.

În general, DCP a contribuit la crearea transparenței și a comparabilității comisioanelor aferente conturilor de plăți. Mai precis, aceasta a asigurat un nivel minim de armonizare, în special prin stabilirea unei terminologii standardizate (care este parțial uniformă la nivelul UE), a unor modele comune de raportare cu privire la comisioanele aferente conturilor de plăți, a unui proces uniform de schimbare a conturilor și a unui drept de acces la CPSB la nivelul UE. Cu toate acestea, unele state membre au creat un nivel suplimentar de acte legislative noi când au transpus DCP – în loc să înlocuiască legislația existentă – iar acest lucru determină o mai mare fragmentare a cadrului de reglementare național și european. Cea

⁶⁵ Pentru o imagine de ansamblu asupra măsurilor naționale, a se vedea [secțiunea privind educația financiară](#). [Autoritatea Bancară Europeană \(europa.eu\)](#).

mai importantă consecință nedorită a acestui fapt a fost duplicarea documentelor privind nivelul comisioanelor aferente conturilor de plăți în statele membre în care existau deja documente cu aceleași informații. Măsurile prezentate de DCP (în special site-urile internet de comparare) pot îmbunătăți transparența și capacitatea consumatorilor de a compara comisioanele. Cu toate acestea, unele aspecte necesită în continuare îmbunătățiri, iar transparența și compararea la nivel transfrontalier nu sunt încă posibile din cauza diferențelor terminologice utilizate și a barierelor lingvistice.

De asemenea, DCP a asigurat accesul consumatorilor la CPSB-uri care sunt oferite de toate instituțiile de credit sau de multe dintre acestea în fiecare stat membru. Procentul de consumatori din UE care au un cont de plăți este, în general, (foarte) ridicat și a crescut și mai mult de la intrarea în vigoare a DCP. CPSB-urile au fost utilizate într-o măsură considerabilă în unele state membre. De exemplu, s-a observat un grad semnificativ de adoptare în unele state membre în care anterior se înregistra un procent mai mare din populație care nu deținea un cont de plăți. Cu toate acestea, gradul de adoptare a fost destul de scăzut în altele. Pentru gradele de adoptare relativ scăzute pot exista motive diferite (de exemplu, accesibilitatea ridicată a conturilor standard, gratuitatea conturilor online, lipsa consumatorilor și, în unele cazuri, costul deținerii unui CPSB). Cu toate acestea, DCP nu a vizat neapărat un nivel ridicat de utilizare a CPSB, ci mai degrabă îmbunătățirea incluziunii financiare și asigurarea accesului tuturor consumatorilor la un CPSB. Având în vedere disponibilitatea generală a CPSB, acest obiectiv pare să fi fost îndeplinit în general. Cu toate acestea, pot exista dificultăți în anumite cazuri. ABE a oferit orientări suplimentare privind interacțiunea dintre DCP și normele de combatere a spălării banilor. De asemenea, ar putea fi utile măsuri suplimentare, în special pentru a sensibiliza consumatorii cu privire la dreptul lor la un CPSB.

Totodată, DCP a permis tuturor consumatorilor din UE să își schimbe cu ușurință conturile pe plan intern, adesea gratuit. După cum arată raportul prevăzut la articolul 27, există diferențe considerabile între statele membre în ceea ce privește numărul de schimbări anuale ale conturilor. În unele state membre s-au înregistrat unele schimbări de conturi (cu o tendință de creștere în mai multe cazuri), dar în alte state membre nivelul schimbărilor a fost foarte scăzut. Acest lucru se poate datora unei serii de factori diferiți, inclusiv faptului că serviciul de schimbare a conturilor se aplică numai conturilor de plăți (nu și altor produse financiare, cum ar fi creditele ipotecare și investițiile) și sensibilizării limitate a consumatorilor cu privire la serviciul de schimbare a conturilor – dar și satisfacției cu prestatorul actual și faptului că unii consumatori nu au luat niciodată în considerare posibilitatea schimbării conturilor. Cu toate acestea, scopul dispozițiilor DCP privind schimbarea conturilor nu a fost neapărat de a crește numărul de schimbări, ci mai degrabă de a intensifica concurența prin facilitarea schimbării conturilor de plăți pentru consumatori. Având în vedere disponibilitatea generală a unui serviciu de schimbare a conturilor (care funcționează bine), obiectivul de a facilita schimbarea conturilor pare să fi fost atins. Ar putea fi util să existe măsuri suplimentare, în special pentru a sensibiliza consumatorii cu privire la dreptul lor de a-și schimba conturile.

Ar putea fi luate măsuri suplimentare pentru a facilita și mai mult schimbarea conturilor în interiorul UE în viitor (și anume extinderea serviciului de schimbare a conturilor la cazurile transfrontaliere; asigurarea redirecționării automate a plăților în cadrul aceluiași stat membru sau către și dinspre un alt stat membru; sau asigurarea transferabilității la nivelul întregii Uniuni a numerelor de cont de plăți). Totuși, având în vedere că, în prezent, costurile acestor măsuri ar depăși cu mult beneficiile preconizate, s-ar putea ca acestea să nu fie justificabile în această etapă.

Având în vedere cele de mai sus, Comisia nu prezintă nicio propunere legislativă împreună cu prezentul raport. Necesitatea modificării DCP va trebui analizată în detaliu și în conformitate cu standardele privind o mai bună legiferare într-o etapă ulterioară și ținând seama, în special, de orientările ABE privind interacțiunea dintre DCP și normele privind combaterea spălării banilor. Comisia va continua să monitorizeze punerea în aplicare și asigurarea respectării directivei în statele membre.